

Een tumulus als begraafplaats voor onze tijd

Frisse ideeën voor oude locaties

Kunstenares Elize Eraerts had een origineel idee voor de tumuli van Heers en mag dat uitvoeren. Ze is een van de zes laureaten van de Meesterproef, die jong talent inzet om erfgoed te herbestemmen.

GEERT SELS

In Haspengouw kijkt men niet op van tumuli. Daar liggen wel meer van die bobbel in het landschap. Het zijn Gallo-Romeinse grafheuvels waarin rijke villa-eigenaars zich lieten begraven. Zo'n heuvel benadrukte de sociale status van de overledene.

Limburg wil die mysterieuze relikten beschermen en ze beter ontsluiten. Maar hoe activeer je zo'n patrimonium dat in onbruik is geraakt? Hoe maak je passanten attent op zo'n plek en geef je ze inhoud mee?

De gemeente Heers heeft twee tumuli. Het voorstel van Elize Eraerts knoopt aan bij hun historische functie. 'In de Gallo-Romeinse tumuli gaf men vaak grafgiften mee,' zegt ze. 'Er vonden ook crematies plaats. De asurnen kwa-

Ontwerp voor de tumulus van Gutshoven. © rr

men daar te staan. Ik heb de grafheuvels herbested als begraafplaats, maar dan van onze tijd. Ik heb geprobeerd een serene sfeer te creëren zonder plat-toeristisch of al te educatief te worden.'

Eraerts heeft ook in haar eerdere werk iets met woelen in de aarde. 'En ik heb ook een voorliefde voor abstracte vormen. Mensen projecteren daar vaak betekenissen op. Als je vorm open genoeg is, kan ieder er zijn gading in vinden, ongeacht zijn achter-

grond. In Heers heb ik gewerkt met de achthoek. Die komt vaak voor in sacrale architectuur.'

Van licht naar donker

Het voorstel tilt onze begrafenisrituelen uit hun bestaande context. Eraerts: 'Veel mensen begraven hun naasten nog in een kerk, terwijl ze ofwel niet meer, ofwel in iets anders geloven.'

De oudste tumulus dateert uit de eerste eeuw en ligt in de deelgemeente Gutshoven. Bij opgravingen

'Ik heb geprobeerd een serene sfeer te creëren zonder plat-toeristisch of al te educatief te worden'

ELIZE EERAERTS

Kunstenaar

in 1985 zijn de vondsten verwijderd. Nadien is de grafheuvel kunstmatig gereconstrueerd. 'Daar kon ik ingrijpender werken,' zegt Eraerts. 'Mijn voorstel is om in de heuvel een achthoek uit te graven. De bezoeker loopt door de sleuven. Hij komt binnen op het laagste punt van de tumulus. Naarmate hij het centrum nadert, wordt de sleuf dieper, tot 3,5 meter. Dat traject symboliseert de stadia van de rouw. Je gaat van licht naar donker. Daarna wordt het weer licht.'

Bij de inhuldiging van de tumulus wil ze in de sleuven klompen leem verbranden. De stenen die daar gemaakt worden, gebruikt ze in de tweede tumulus.

'Zo worden beide plekken, die op een kwartier stappen van elkaar liggen, met elkaar verbonden. De tijd die je ervoor moet nemen, is een bezinning.'

Herinneringsmuur

De tumulus in Vechmalen dateert uit de tweede eeuw en is nog intact. 'Met de stenen die in Gutshoven zijn gemaakt, wil ik naast de heuvel een muur maken die in de grond verzakt. Het idee is er een herinneringsmuur van te maken, waar men iets kan op schrijven of boodschappen kan aanbrengen.'

Voor de Meesterproef riep de Vlaamse Bouwmeester overheden op om opdrachten uit te schrijven om erfgoed te herbestemmen. Jonge ontwerpers krijgen de kans hun eerste overheidsopdrachten uit te voeren.

Voor zes opdrachten (ook nog een openluchtzwembad in Hofstade, een kapel in Wervik, een boerderij in Wortel-Kolonie) dienden zich 112 kandidaten aan. Achttien werden toegelaten tot de wedstrijd en werden begeleid door experts van het Agentschap Onroerend Erfgoed.